

Štev. 5.

V Ljubljani, 1. velikega travna 1904.

Leto V.

Anica, samotna rožica.

1.
 Hm, da solnce ni mi reklo,
 da bi z njim šla za goró?
 In kaj gledate debelo,
 neverjetno me tako?

Kakor ptička lahkokrila
 prišlo je na vežni prag:
 „Anica, ej, pojdi z mano
 tja za goro v raj sladak!“

In odplavala visoko
 sva v vršine vrh neba:
 „Anica, naberi polno
 biserov si in zlatá!“

Oj, veverica ročna ti
 na vejici zeleni,
 pa kdo te danes bo gostil
 tam v lozi zapuščeni?

„Gostil me oreh senčni bo
 z orehi sladkimi,
 a virček tihi pod goró
 mi žejo pogasi.“

Oj, veverica ročna ti,
 pa kdo ti postelj da,
 da angel božji — sen sladak —
 priplava ti z neba?

In odplavala globoko
 sva v nižine za goró:
 „Anica, stvari te lepe
 vzemi s sabo na zemljó!“

Biserov sem si nabrala
 in nabrala sem zlata:
 „Anica, zdaj pa le pojdi
 spet na rodna, draga tla!“ —

Ej, ne glejte me debelo!
 Saj je bilo res tako:
 v posteljici jaz sem spala,
 pa sem sanjala sladkó!

2.
 „Visoke smreke temni vrh
 je postelj mehka vsa,
 pa zvezdice — sestrice mi
 šepčejo z neba.“

O, Anica, da ti mi veš,
 kaj zvezde govoré,
 ej, vsako noč z menoj odšla
 v zelene bi vrhé.“

In veverica švignila
 v vrhove je lahná,
 a jaz za njo sem gledala
 otožna, tihá vsa . . .

3.
 Punčka moja ima
 sladke, mehke oči
 kot bi bila zamislila
 v davne, jasne se dni.

Morda je v mislih prišla
 Rdeča kapica k nji,
 morda pa še Sneguljčica
 se ji iz gozda smeji. —

Punčka moja, nikar
 ne smehlaj se tako,
 rajša poslušaj mi
 skrbno besedo to!

Mamica pravi tako:
Kdor se smeje srčno,
rade solzice mu
kanejo v jasno oko.

Pa če na krilce novó
kane solzica tí,
punčka, pa kdo bo pral
krilce zametno tí?

4.

Pesemco zložila bom,
ptička bo jo pevala,
da črez širni, mrtvi log
sladko bo odmevala.

In začuden stari gozd
v jutru bo povpraševal:
„Ptička moja, kdo, hm, kdo
pesem tako ti je dal?“

A smehljala ptička bo
se iz drobnega srca:
„Mlinarjeva Anica,
ki še slajših tisoč zna!

Pa če bi še tiste rad
slišal, ljubi, stari gozd,
pojdi sam tja k Anici
na veselo to radost.“ —

Pa če še tako bi rad,
k meni gozd ne bo prispel,
kdo nožic mu lahkíh da,
da bi k meni šel vesel?

5.

Na zeleno, solnčno loko
v jutru radostnem sem šla,
šla na polje sem cvetoče,
kjer pomlad mi je doma.

Pojdem na gredice vrtne
in poprosim tam pomlad:
„Daj peruti zlatotkane,
da metuljček bom krilat!“

In metuljčki zlatokrili
k meni so prisedali,
o pomladi so prečudna
čuda mi povedali.

Pomlad je sestrice mila,
pa peruti zlate da,
in na rožice vesele
poletim brezskrbna vsa . . .

Danes, danes sem metuljček,
Anica zvečer sem spet,
v sanjah s solncem v raj se vozim,
v jutru pa grem ptičkam pet . . .

Coelko Slavín.

Zjutraj - zvečer.

*Faz pa dve roži poznam,
roži prelestni in bajni:
prva na vzhodu žari,
drugi večer dom je tajni.
Vrt nju kot biser krasan:
lepši ni majniški dan.*

*A vrtnar — solnce zlató —
skrbno goji krasotici,
z biseri le ju kropi,
z zlatom posiplje cvetici;
in pajčelan kakor sen
cvetki zagrinja ognjen.*

*Vsak pač že ve nju ime:
jutranja zora, večerna.
Skozi nju božje oko
v čuda zre svoja nezmerna.
Angelci tamkaj v nebo
vsak dan vse dobro nesó.*

Andrej Rapč.

Baron.

Spisal Ivo Blažič.

ogve, zakaj so mu vzdeli tako ime! Morda, da bi se norčevali iz njegovega uboštva, da bi mu nagajali, ga žalili.

Siromak je bil, in s siromakom ravnajo ljudje kakor se jim zdi. Smejejo se mu, ga zbadajo in pikajo. Kadar neha eden, se ga loti drugi.

Siromak je bil naš Jernejček-baron. Od onih dni, odkar so mu položili v grob njegovo zadnje tolažilo — ljubo mamico — je služil za pastirja pri bogatem kmetu v naši vasi.

Takrat je dopolnil petnajsto leto. Bil je slabotne rasti in netrdnega zdravja že izza mlada. Noge je imel pohabljene že od rojstva.

Bil je pravi pravcati ubožec. Na paši je presedel po cele ure zamišljen v senci košatega hrasta, dočim je živina mirno mulila travo okrog njega po pašniku. Sanjari je in mislil na nekdanje dni, ko je živel doma pri ljubi mamici v osameli koči za vasjo.

Jasno solnce je tedaj sijalo na njegovo življenje. Lazil je po tratih in livadah, trgjal dehteče cvetice, poslušal ptičje petje in počasi šepal za pisanimi metulji. Vrnil se je k mamici v kočjo, kjer je šivala; prinesel ji je cvetic. Ona jih je vzela radostna, jih povonjala, se sklonila k Jernejčku, ga poljubila na čelo in mu pogladila mehke laske.

Zvečer sta sedela pred kočjo na klopci. Ptičje petje je bilo že davno utihnilo, čuk se je oglašal s topola kraj potoka, ki je šumljal in prinašal prijetne glasove na uho. Mesec je zasvetil na jasnem nebu, zvezde so se prižigale, tisoč in tisoč jih je gorelo v dalji, tisoč in tisoč jih je migljalo nad zemljo, ki je legala k počitku.

Ah, kako dobro de človeku tak počitek!

Jabolčni cvetovi so dehteli z bližnjega vrta, prav prijeten je bil njih vonj. Vinska trta se je spenjala ponosno kvišku po zidu nizke kočje in metala od sebe nezatno senco.

Zazvonilo je Zdravo Marijo. Z vseh hribov naokrog je bilo čuti brnenje zvonov, in njih glasovi so segali do srca in udarjali ob lahne strune v njem.

Odkril se je Jernejček, in molila sta z materjo. In potem se je še dolgo pogovarjala z njim. Pripovedovala mu je o dobrem očetu, ki je šel k ljubemu Bogu, kjer zdaj poje med angeli in svetniki slavo božjo. Kazala je mati proti nebu, kjer se snide Jernejček z očetom.

Ali prišla je zlobna starka zima z mrzlo burjo in nadležnim snegom. Prinesla je s seboj žalost in skrb v kočo siromakov. V hišo uboge vdove je prinesla tudi bolezen. Jernejčkova mati je vidno hujšala od dne do dne, sama kost in koža je je še bila. In nekega dne je potrkala mrzla smrt na vdovina vrata in upihnila Jernejčkovi materi luč življenja.

Jernejček je skočil k materi, se ji privil okolo vratu, jo klical, ali ni bilo več glasu iz njenih ust — mrzle so bile ustnice, nagubano in otrplo čelo, bleda mrtva lica. Jokal je deček in ihtel tako silno, pretresljivo, kakor more jokati za svojo materjo le dete, ki jo je ljubilo na svetu bolj kot vse drugo.

Prišle so žene, preoblekle mrtvo mater in jo položile na mrtvaški oder. Prihajali so ljudje, jo kropili, molili in spet urno odhajali.

Črez dva dni so pa prišli štirje možje in duhovnik in odnesli so mamico, s silo so jo odnesli, dasi jim je branil Jernejček na vso moč. Vse njegove solze niso izdale nič, mamico so odnesli in jo zagreblji v črno prst, kjer je njeno truplo že davno zgnilo. — —

Ob takih spomilih so prilezle baronu v oči solze, svetle solze in se lesketale kot dragoceni biseri.

Vedno iznova se je poglobljajl v take spomine. Ni opazil nad seboj urne postolke, ki je krožila v toplem popoldanskem zraku in zasledovala manjše ptice. Kravji zvonci so se oglašali nekje iz daljave, ali ni jih slišal Jernejček, saj ni čul ničesar in ni videl ničesar, tako zamaknjen je bil v svoje premišljevanje.

Solnce se je nagibalo. Temne sence so se premikale po gorah: rasle so in se širile.

Baron je planil pokonci. Živine ni bilo nikjer. Šepal je po pašniku, iskal, vpil, klical. Nikjer nič! Le mrzli odmev od gorá je čul in pa ukanje drugih pastirjev, ki so pasli v dolini pod njim. Dolgo je iskal brez uspeha.

Bose noge so mu jele krvaveti, ker so zadele večkrat ob trd, šilast kamen. Solze so se mu ulile po zarjavelem licu; kapale so, kapale na zemljo. Vanje je bila izlita vsa njegova žalost, zapuščenost in nesreča, trda, nezprosna usoda, ki ga tepe, odkar je šla k očetu dobra mamica.

Zdravo Marijo je zvonilo, govedi ni bilo nikjer. Kje jo naj najde?

Ni našel živine.

S težkim srcem je lezel v vas. Danes ni trobil v rog, ki mu je visel ob rami, danes ne. Žalosten je stopil pred bogatega gospodarja in mu povedal vso bridko resnico.

Ta je odskočil s sedeža, se vzravnal mogočno pokonci in z jeznimi očmi premeril barona. Prijel ga je za ušesa in ga tresel zanje, da je siromak prosil in jokal.

„Nikoli več! Nikoli več!“

„Živino mi še nocoj priženi, potem se pa takoj odpravi od hiše!“ je zarohnel gospodar jezno nad njim in ga pahnil iz hiše.

Rog se je razlegal po vasi, in tuj človek je prignal baronovemu gospodarju živino. Bil je paznik sosednje vasi. Zapazil je živino na svojem pašniku in jo prignal v to vas.

Ko je pozvedel, čigava je, je krenil proti gospodarjevi hiši.

Baronov gospodar je takoj zvedel, da mu je živina doma. A vedel je tudi, da bo treba plačati, ker se je pasla po tujem. Ali on ne plača kazni, baron jo plača, in še danes mora od hiše ta nepridiprav.

Jernejček je prosil usmiljenja. Ali prosil je zaman. Zaman so bile njegove solze, zaman jok! Trdega ledu ne predere kamen. In tak led je imel v srcu bogati Jernejčkov gospodar.

S krvavim svojim zaslužkom je moral plačati globo Jernejček in še tisti večer je moral od hiše.

Kam naj gre siromak?

Nocoj prespi v listju, kjer ga nihče ne opazi, jutri pa pojde za kruhom, če ga kje najde. O, saj so še usmiljeni ljudje na svetu, ki privoščijo morda ubožcu košček kruha. O, da!

Ko je bil že v listje zakopan, je molil za svoje mrtve starše, mislil nanje, in tisoč svetlih solz mu je polzelo po licih.

Zunaj se je oglašal čuk, in sova mu je odpevala s turobnim glasom. In ti glasovi so Jernejčka napolnili s še večjo žalostjo.

Anda.

*Anda, Anda, Andica,
nič ni tebi zla:
Mamica vsa tvoja je,
ti si njena vsa!*

*Tja od jutra v prvi mrak
vladaš domu ti,
trudna si na večer že,
nosek te srbi.*

*Pa le lezi, da bo mir,
zunaj je bav-bav;
lahko pride, pa te — smuk! —
vtakne brž v rokav!*

*Leže Anda, stisne sen
sladke ji oči,
in nad njo kot angel zvest
mamica buči.*

E. Gangl.

Slepec in mleko.

Ruski spisal *L. N. Tolstoj*.

Od rojstva slep človek je vprašal videčega: „Kakšna je barva mleka?“ Videči je rekel: „Barva mleka je taka — kakor bel papir.“ Slepec je vprašal: „Kaj je torej? Ta barva tedaj šumi pod rokami kakor papir?“ Videči je rekel: „Ne, ona je bela, kakor je bela moka.“ Slepec je vprašal: „Kaj je torej? Ona je tako mehka in sipajoča se kakor moka?“ Videči je rekel: „Ne, ona je pravzaprav bela — kakor zajec-belec.“ Slepec je vprašal: „Kaj torej? Ona je kosmata in mehka kakor zajec?“ Videči je rekel: „Ne, bela barva je prav taka kakor sneg.“ Slepec je vprašal: „Kaj torej? Ona je hladna kakor sneg?“

In kolikor primerov bi videči povedal, bi si slepec ne mogel misliti, kakšna je bela barva mleka.

Stari lev.

Ruski spisal *L. N. Tolstoj*.

Lev se je postaral — in prišla je k njemu smrt. Prišle so vse zveri in stale okolo leva. Zverem je bilo težko in žal, vse so stale molče. Prišel je osel — glupa glava — in začel pljuvati na leva, rekoč: „Poprej sem se te bal, a sedaj se te ne bojim, pljujem nate.“

Zveri so se lotile osla in ga ubile.

Lisica in žerjav.

Ruski spisal *L. N. Tolstoj*.

Povabila je lisica žerjava na obed in mu dala juhe na krožniku. Žerjav ni mogel ničesar vzeti s svojim dolgim kljunom, in lisica je vse sama pojedla. Drugi dan je povabil žerjav lisico k sebi in ji dal obed v vrču z dolgim vratom. Lisica ni mogla vtekniti gobca v vrč, a žerjav je vtaknil svoj dolgi vrat vanj in izpil vse sam.

V majniku.

Špisal Ivo Blažič.

veselje v prirodi, veselje na obrazu, veselje v srcu! Vse predru-
gačeno, prenovljeno, zbujeno v življenje. Radostno poljublja-
jo gorki južni dihi prostrano prirodo. Zazibljejo se zelena dre-
vesa, komaj vidno se pripogibljejo njih veje, božajoče sapice
pihljajo v mlado, zeleno travico, zeleneče žito se klanja sve-
žemu vetrcu. Kakor valčki na globokem jezeru se giblje žitno polje in si
šepeče skrivnostne glasove . . .

Svečano in veselo se dviga škranec pod jasno nebo in žvrgoli v lepem,
svežem jutru popevcico prirodi, Stvarniku, vesoljstvu. Iz gozda zvene glasovi
ptičev pevcev, čujemo šumenje poskočne vode, ki pada v slapu globoko
med štrleče skaline in se prši v tisočero pen. Čebele ostavljajo ulnjak in
hite na delo.

Pastir trobi v rog. Pred njim stopa ljuba živina.

Zvonci cingljajo. Čujemo petje, vrisk.

Juhu! Juhu!

Za vasjo se dvigajo proti zračnim višavam mogočni, orjaški hrasti.
Jutranja rosa se leskeče po listih nizkega grmovja. Deklica nabira tam po
trati šmarnic. Kako prijetno dehte te cvetice! Deklici žare, lica veselja. Nabrala
je šopek. Domov gre. Na oltar postavi cvetke Mariji, razširjale bodo pri-
jeten vonj.

Na polju se že pridno obrača kmet, dela in se trudi z veselim obrazom,
saj je tu zlati maj.

Ljubi maj, krasni maj,
konec zime je tedaj!

Veličastni kralj visokega nebeškega svoda zlati visoke gore. Caroben
in mamljiv blesk se sveti po visokih grebenih.

Solnce vzhaja. Drevje se klanja, cvetice radostno dvigajo svoje glave,
prostrano polje diha novo življenje, stoletni gozd zašumi. Rosa pada na
tla. Tisočero biserov zagori po travi.

Veselje, radost!

Srce se zbudi.

Spalo je ko priroda. Z njo se prebudi tudi ono. Novi upi, nove nade
navdajajo srce. Maj prinaša vsega dovolj! Vdahne ti veselja do dela, ki te
privede k sreči in zadovoljnosti.

Ljubi maj, krasni maj! . . .

Ljubi maj, krasni maj!

Gadi izpod Sv. Jošta.

Spisala *Minka Pirčeva.*

v. Jošt je imenitna, daleč na okolo znana gora blizu Kranja, osobito v velikih časteh pri romarjih in hribolazcih.

Povest o gadih izpod Sv. Jošta je povedala mojim otrokom njih nekdanja pestunja, neka Mina iz Zgornje Besnice, vasi pod Sv. Joštom. Jaz sem jo zapisala, da jo podam mladim bralcem.

V onih časih, ko še ni tekla po divni Gorenjski železnica, in od tega ni ravno še toliko let, je bival na svojem domu pod Sv. Joštom daleč nakrog znani kmet Janez Golorej. Jako imovit posestnik je bil, in poleg rodovitnega polja in plodnih travnikov v ravnini je bil tudi gozd, ki je pokrival rebri Sv. Jošta, njegova last. Kakor pa je bil Golorej bogat, tako je bil tudi skop. Rad je grabil na kup, pa kaj nerado mu je šlo izpod palca. Dal ni rad ne beraču, dal pa tudi ni rad cerkvi in Bogu.

Na Sv. Joštu je stala že takrat še zdaj sloveča romarska cerkev, ki je bila v onih časih še bolj obiskovana kakor danes, bodisi da so bili ljudje pobožnejši, bodisi da ni bilo toliko drugih božjih potov, ki so danes bolj v navadi.

Ravno za naše povesti se je pa zgodilo, da je udarila strela v cerkev na Sv. Joštu, in pogorela je lesena streha cerkve in zvonika, tako da je bil Sv. Jošt videti kakor brez klobuka.

Pobožni romarji so pač zbrali nekaj denarja, pa to bi komaj zado-stovalo za delo. Kje pa naj vzamejo denar za les? Gospod Matevž Mrak, ki je bival tiste dni kot duhovni upravitelj na Sv. Joštu, se je spomnil bogatega Goloreja, čigar last je ves les, ki raste ob rebrih Sv. Jošta, in ki bi ga pač lahko dal zastonj, da zopet pokrijejo cerkev.

Nekega jesenskega dne je bilo, ko se napoti pobožni mož h Goloreju v dolino, da bi ga izprosil milodara za Sv. Jošta. Golorej je stal ravno na pragu svojega obširnega domovanja, ko pride prosilec. Takoj se zazdi skopu, da ne bo zanj nič prida. Najrajši bi se mu skrtil kakor da ga ni

doma. Misli si je: „Ta sitnež gotovo ne prihaja brez vzroka. Najbrž hoče lesa, da pokrije gologlavega Jošta!“

Da bi se mu le mogel umakniti danes, spomladi se bi mu že izgovoril, da zdaj ni časa za sekanje lesa, do prihodnje zime bodo pa romarji sami dosti nabrali denarja, da zopet pokrijejo Sv. Jošta.

„Hvaljen bodi Jezus Kristus, oče Golorej!“ S temi besedami pozdravi duhovnik Goloreja.

„Na večne čase! Amen!“ mu odzdravi Golorej ter gleda prišleca, ne da bi ga povabil v hišo.

Gospod pa je dobro poznal robatega Goloreja, zato mu tega ni zameril. Sicer pa ne sme biti prerahločuten tisti, kdor prosi milodarov.

Na dolgo in široko je začel gospod Matevž razkladati Goloreju, koliko bi potreboval lesa ter da bi ga on najlažje dal in da bi ga bilo najbolje od njega dobiti, ker je blizu.

„Res je,“ mu odvrne zviti Golorej, „saj ga tudi rad prodam. Še preden zapade sneg, gremo lahko izbirat debela, in po Božiču jih bom pa o priliki dal podreti.“

Golorej nalašč ni hotel razumeti gospoda Matevža, da naj les cerkvi podari, ne pa proda.

„Da bi te gadi izpod Sv. Jošta, grdi skopuh!“ srdito zavpije duhovnik na Goloreja.

„Ne bojim se gadov izpod Sv. Jošta, meni so ljubši gadi v hiši,“ odgovori Golorej oholo, misleč z gadi žvenketajoče srebrnjake v polni mošnji.

„Pridejo, pridejo gadi izpod Sv. Jošta nad te in tvojo hišo in požro tebe in vse tvoje!“

S temi groznimi besedami ostavi duhovnik skopo hišo Golorejevo.

Golorej pa se ni brigal za žugajoče besede. Stisnil je pest v žepu in se zarežal za odhajajočim prosilcem. Rešil je lepe smreke, ki bo zanje izkupil nekaj stotakov, temu pa bi jih moral dati zastonj.

„Sv. Joštu naj kupijo romarji klobuk, ali pa naj ostane gologlav,“ je še zinil napol glasno ter šel potem po svojih navadnih opravkih. —

* * *

Takega mraza in toliko snega še ni bilo kmalu kakor ono zimo po gori omenjenem pogovoru med gospodom Matevžem in kmetom Golorejem. Sneg je zamedel hiše, da jih niso videli iz njega; potov in cest ni bilo poznati. Iz samotnih hiš prebivalci skoro dva meseca niso mogli do sosedu, in lakota je pomorila marsikatero družino, ki ni bila založena za toliko časa.

No, pri Goloreju se lakote tudi v taki zimi ni bilo bati, saj je bilo vsega zadosti na Golorejevini tudi za več let.

Bilo je ob sv. Treh kraljih. Že mesec dni je bila Golorejevina zakopana v snegu, le po ozkem rovu so hodili skozi sneg iz hiše do hleva k živini. Na Golorejevini so bivali gospodar in gospodinja, dve pol dorasli

hčerki, hlapec in dve dekli. Živeli so tudi zdaj tako kakor po navadi, samo nikamor niso mogli. Tudi današnji sveti večer so odmolili svete molitve kakor druga leta, potem so pa odšli spat. Le gospodar Golorej sedi še pri že ohlajeni peči in gleda v brlečo luč na mizi. Premišlja, da bi bil pač že čas, da zima malo odneha. Potem bodo vsaj pota kopna, da pojde lahko kam med ljudi in izkupi za to in ono kaj denarja, ker je treba zdaj le jemati.

Zdaj se spomni Golorej na gospoda Matevža in kako se ga je otrešel jeseni, spomni se pa tudi zažuganih gadov izpod Sv. Jošta.

„Da bi te gadi izpod Sv. Jošta, grdi skopuh!“ Te besede, ki se je nad njimi takrat grohotal, začuje hipoma. Nehote ga obideta strah in groza. Pa saj se ni bati pozimi gadov. Pač — poglej! — Tam iz kota se plazi eden. — Za prvim leze drugi, in kmalu jih je vsa soba in vsa hiša polna.

Njega se lotijo — a on kakor okamenel — se zvija v bolečinah, sliši kričanje gospodinjino in otrok, družine in tudi živine iz hleva. Gadi more vse po hiši. Okolo Goloreja se je ovil največji gad in ga davil in davil, dokler ga ni zadavil.

Izpolnile so se grozne besede.

* * *

Šele začetkom meseca sušca je sneg toliko skopnel, da so ljudje mogli zopet iz hiše in od vasi do vasi. Marsikatera hiša pa je ostala tiha — nje prebivalci so pomrli od lakote in od mraza.

Do Golorejevine so šele pozno prišli ljudje, ker ni bilo nikogar od tam v Besnico. Grozen pogled je bil to, ko so prestopili prag. Pa od lakote niso pomrli kakor drugod, saj je vsega dosti v hiši. Kmalu pa so izpoznali ljudje, kake smrti so pomrli prebivalci na Golorejevini. Gadov je bila vsa hiša polna; iz vseh kotov so sikali, da so ljudje prestrašeni pobegnili.

Na Golorejevini pa ni hotel prebivati nihče več. Posestvo so si daljni sorodniki porazdelili med seboj, domovanje pa je razpadlo. Njega razvaline pričajo še danes, kako so gadi izpod Sv. Jošta kaznovali skopega Goloreja.

Zvečer.

*Glejte, kako se poredno
solnček na nebu smehlja,
v rožaste svoje domove,
v biserne, svetle gradove
nebesni sinek vesla.*

*Razposajeno je zjutraj
z zlatimi biči nagnal
zvezdice, luno bil v spanje,
stvarstvu raztrgal je sanje,
zdaj pa noči se je zbal.*

*Črne se širijo roke,
dolge kot pol so sveta:
noč jih izteza molčēča,
stvarstvu spet sanje noseča,
solnček pa ajat vesla.*

Andrej Rapč.

Ku — kuc!

»Pia, ljubi ti otrok,
hm, ku-kuc! Poglej!
Kaj se ti najlepše zdi,
brž nam vse povej!«

Pia gleda in na smeh
usteca drži,
morda pa najlepše se
vse otroku zdi!

Rože ji razcvetajo,
ptički žvrgole,
žarki solčni širom svet
grejejo, zlaté.

Rože trga, sluša spev,
žarke v pest lovi —
morda res otroku se
vse najlepše zdi.

Pia gleda in molči,
gleda, govori:
»Meni ljuba mamica
se najlepša zdi!«

E. Gangl.

Kmetič in polži.

Spisal *Kompoljski*.

Nekoč je slišal kmetič, da so kuhani polži izvrstna jed. Ko je snažil koncem zime vrt, je našel polževe lupine. Takoj mu pride na misel: „Kaj, če bi tudi jaz poizkusil to slaščico, ki si jo privoščiti samo velika gospoda?“ Pobere lupine, jih po-tehta, če so res polži notri, ter jih spravi v žep. — Doma reče ženi, naj mu skuha polže. Pa slabo je nalezel. Žena se je hudovala, kaj vendar misli. Da bi ona kuhala polže! Tega pa že ne!

„Če ti jih bom jaz kuhala, jih ne boš nikdar jedel. Skuhaj si jih sam, če hočeš,“ je pristavila jezno.

„No, si jih pa bom.“

Zakuril je v peči, nalil v lonec vode ter ga pristavil s polži vred k ognju. — Polžki so izprva ležali lepo mirno na dnu lonca. Kmet pa je skrbno pazil, da je vedne dobro gorelo. Kmalu se je voda zgreela. Nato pa zasliši neki šepet. Poslušaj, poslušaj ter vleče na uho, kar sliši, da se polži v loncu pogovarjajo med seboj.

Slišal pa je ta-le razgovor:

„No, kako pa je vendar to? Prihaja mi gorko. Pa menda vendar ni še tu tople pomladi? Zdi se mi, da sem premalo spal.“ Tako pravi prvi sam pri sebi.

„Ho-ho, bratec, ti si tu! To je lepo. Misliš sem, da se ne dobiva nikdar več, ko smo se ločili jeseni. Veš, sovražnikov imamo dosti; pa tudi trda zima nas lahko pobere. — Hvala Bogu, da se še vidiva! — Kako je kaj? Ali si dobro spančkal?“

„Dobro, dobro; samo premalo je bilo. Malo prezgodaj se mi zdi ta toplota. To ni menda dobro znamenje.“

„Prav praviš; tudi meni se zdi, da je prezgodaj. Ves pospan sem še.“

„Pa jaz tudi,“ se oglasi tretji.

„Kaj, ti si tudi tu, bratec?“ se oglasita hkratu prejšnja dva.

„Da, hvala Bogu, cela trojica je tu! Vidva sta oba zdrava, kakor čujem. Zaspana sta še, pa nič ne de, da smo le vsi trije skupaj.“

„Kdo bi si mislil, da se še kdaj vidimo?“

„Pa res!“

„Jaz sem se še dolgo doma jokal, ko smo se ločili zadnjič. Tako težko mi je bilo pri srcu! Mislim sem, da vaju vidim zadnjikrat. Saj vesta, star sem že.“

„No, sedaj smo pa vsi skupaj tako lepo na toplem. Prijetno, kaj?“

„Res, prav prijeto. Mene tako lepo greje od leve strani.“

„Da, koliko časa nas že ni obsevalo solnce!“

„Veseli bodimo, da smo ga še dočakali.“

„Jaz pa malo odprem hišna vratca ter pokukam v svet.“

„Ne odpiraj, ne, prezgodaj je še. Boš videl, da še dobimo sneg.“

„Le slušaj ga! On je starejši, več ve. Lahko se prehladiš, dobiš kašelj ter umreš. Kaj naj počneva sama brez tebe!“

„No, bom pa še zdržal, četudi težko. Vesta, tako rad bi videl, če smo še na tistem hribčku kot smo bili lansko leto. Kako lepo smo od ondi videli božji svet!“

„Radovednost ni dobra, pa tudi zdrava ne.“

„Da, prav praviš. To sem jaz sam iskusil najbolj. Saj se menda še spominjata, kako sem bil zlezal na tisto skalnato goro ono leto, da bi malo več videl, kakor vidijo drugi polži. Skoro en meter je bila tista gora visoka. Dva dni sem lazil v potu svojega obraza po tistih pečinah. Ko pa prilezem na vrh, se mi izpodrsne. Padel sem s svojo palačo vred na tla in sem se trkljal daleč, daleč. Svojega padca in trkljanja se ne spominjam več dobro. Zakaj od samega strahu sem bil omedlel. To je bilo še dobro, zakaj drugače bi bil gotovo umrl od strahu in groze. — Črez dolgo časa se zavem. Ustavil sem se bil pri nekem grmu. Hvala Bogu! Hiša je bila še popolnoma cela. Samo udje so me vsi boleli; menda sem se bil malo obtolkel. Zlomilo ali zmečkalo se pa ni prav nič v meni. Samo božja previdnost me je obvarovala. — Takrat sem mislil, da vaju ne vidim nikdar več; in težko mi je bilo. Vendar sem se napotil k vama, četudi sem bil kakih deset metrov stran, kakor sem pozneje zvedel. Hodil sem po grozних potih kake tri mesece. Po dolgem izpraševanju sem vaju vendar dobil. Nosila sta za menoj že žalno obleko.“

„Eh, kakšno gostijo smo imeli, ko sva te zopet videla še živega!“

„Da, da. — Ali, hudirja, meni je vendar pretoplo. Vseeno odprem vratca.“

„Ne odpiraj! Saj je toplo tudi nama, pa vendar potrpi.“

„Da, jaz sem že ves poten od same vročine.“

„Meni se zdi, da bo letos precej vroče poletje, kakor se kaže sedaj.“

„Res bo kaj takega. Že zdaj je tako vroče, kaj šele bo!“

„Dandanes se gode čudne stvari. Ob tem času pa taka vročina. Morda nas ne greje solnce s svojimi žarki, morda nas kdo kuha.“

„Moj Bog, kaj pa govoriš?“

„Kaj bi pa z nami?“

„Moja rajnka mati mi je pravila, da ljudje tudi nas love ter kuhajo.“

„Molči vendar!“

„Mene je kar groza. Zdi se mi, da mi srce več ne bije.“

„Ne smeta se prestrašiti. Bog daj, da bi ne bilo res! Jaz sem vama hotel to samo zato povedati, da se lahko pripravita na smrt, če bi bilo kaj takega. Ljudje so neusmiljeni, lahko se zgodi vse. In nas imajo še posebno radi, ker nimamo nič kosti, ampak samo izvrstno meso.“

„Oh, zakaj se nisem takrat ubil, ko sem padel z gore.“

„Ne želi si smrti, to je greh! Smrt še sama prehitro pride.“

„Jaz bom pa le odprl vratca, da vidim, kje smo. Tudi mi je prevroče, ne morem več zdržati!“

V tem trenutku res odpre z vsem pogumom vrata ter pomoli glavo ven. Hitro pa jo zopet skrije in ves prestrašen zakriči: „Bratca, smrtna ura je tu! V vroči luži smo!“

„Kuhamo se!“

„Moj Bog, kakšna smrt nas dohiti!“

Kmetič zasliši jok. Zasmilijo se mu polži. Lonec hitro vzame iz peči ter prilije nekaj mrzle vode. Ko se voda shladi, jih vzame iz lonca ter nese nazaj na vrt, rekoč: „Vsaka stvarca se veseli življenja. Veselite se ga tudi vi po svoje, dokler vam ga ne vzame On, ki vam ga je dal.“

Med rožnimi oblaki.

Spisal *Cvetko Slavin.*

Ivanka je stopila k oknu in zrla s svojimi velikimi, sanjavimi očmi na polje, kjer so šumele trave in cvetke v mehkem poletnem vetrcu kot da bi si šepetale nekaj sladkega, nekaj nepopisno lepega . . .

Ali Ivanki ni bilo po godu to šepetanje. Njene velike, sanjave oči so hotele čudokrasnih podob, ob katerih bi mogla sanjati sladke, prijetne sanje. —

Poлагoma, enakomerno so se premikali po sinjem svodu tuintam sivkasti oblaki, ki jih je obkrožal svetlordeč pas. In ta pas so spletli solnčni žarki v slovo svojim ljubim oblakom, preden gredo s svojim očetom — solncem — spat za črne gore.

In Ivankine velike, sanjave oči so obvisle na teh smehljajočih se oblakih, in podoba za podobo — čudokrasna in prijetna — je vstajala pred njimi . . .

In hipoma se ji je zazdelo, da so oživel ti oblaki. Hipoma se ji je zazdelo, da so priplavali iz daljav zlatokrili angelci, vsi v belih, kratkih krilcih. V lahnem poletu so začeli obkrožati rožne oblačke in drug drugemu nagajati . . . In zazdelo se je sanjavi Ivanki, da sliši iz daljnih višin njihov zvonki, srebrni smeh . . .

Angelci v belih, kratkih krilcih so sedli na rožne oblačke, ko so se utrudili od letanja. Kakor v vodi drobne cvetke na majhnem lističu so se vozili ob modrem nebu k molčečim goram . . .

In zazdelo se je Ivanki tudi, da so zapri angelci svoja nebeška očesca in da so vsi mehko pospali . . . In oblaki so se premikali oprezno, vedno bolj oprezno dalje kakor bi se bali, da zbude speče kralatce . . .

Ali vedno bolj so se bližali goram, ki jih je objemal zadnji svit gasnečega solнца. V njih vrhovih je nekaj drhtelo, kakor bi tam pričakovali oblačkov in angelcev.

Še en hip! — In oblaki so se pogreznili v nevidnost, in kralatci so se pogreznili z njimi v nevidnost . . .

Ivanka se je stresnila, ko so izginile zadnje poteze oblakov. Težko ji je bilo, da ne vidi več angelcev v belih kratkih krilcih, težko ji je bilo, da ne vidi več oblakov, ki se po njih vozijo zlati krilatci kakor v vodi drobne cvetke na majhnem lističu.

In uprla je svoje velike, sanjave oči v večerno nebo, če bi morebiti še zagledala tiste oblačke. Ali vse je bilo prazno na rožno navdahnjenem svodu. Le še osamljena meglica je plavala naglo k zatonu . . . In ta meglica je zbudila v Ivanki nove misli. — —

Spomnila se je, da ji je mama večkrat pripovedovala, da pridejo angeli na zemljo po dušico, ki je ravnokar ostavila svet. In najlepši kritalec jo vzame v svoje mehko naročje in odhiti urno v sladka nebesa . . .

Verjela je to. — Ali sedaj ne verjame več, ko gleda to meglico! — Ah, da, ona verjame tudi zdaj, da se pelje po nji angel, a poleg njega srečna dušica — ah, srečna dušica, ki se sme peljati po višinah v večni raj! Kdaj bo ona tako srečna, kdaj?

In meglica je izginila, in Ivanko je prešinila žalost. Zaželela je, da bi skoro, skoro umrla, da bi bila skoro, skoro angel, da bi se skoro, skoro vozila po sinjih višinah na oblačkih kakor v vodi na majhnem lističu drobna cvetka in da bi na njih vozila srečne dušice v sladka nebesa. — — Ah, kako bi bila srečna!

Sanjarka Ivanka je zakrila obrazek z drobnimi ročicami, in dve gorki solzici sta vzdrteli iz njenih velikih, sanjavih oči . . . Naslonila se je na okno, in v drobnem srčku ji je bilo tako težko. — Polagoma, potihoma je spuščal okrog nje mrak svoje krilo, in vetrc je šumel tam zunaj okrog rožic . . .

Tedaj pa je stopila v sobo mama in dejala s karajočim glasom:

„Ivanka, ti nesrečni otrok, že spet sanjariš! Ali ne veš, da se že dela noč in da je čas iti spat?“

Ivanka je težko vstala od okna, in na njenih bledih licih sta se še svetili tisti gorki solzici . . .

Ali mehka posteljica je pregnala vso žalost in ji je dahnila spanec v velike, sanjave oči. Zlate sanje pa so jo dvignile na rožne oblačke, ki se je na njih vozila vso noč in vozila srečne dušice v sladka nebesa . . .

Rožici.

*Cveti, le cveti mi, rožica,
rožica sredi livade,
dokler nedolžne ti čašice
snežec droban ne zapade!*

*Komaj življenja zazrla si dan,
že ti grob zemlja odpira . . .
V duhu te gledam, kako težko
s tabo mladost vsa umira . . .*

Borisov.

❖ Skrbni Tonček. ❖

Mladi prirodoznanec.

Piše dr. S. Bevk.

(Dalje.)

Ako si, mladi bralec, po našem navodilu nabiral vsakovrstnih stvari v oni zabojček, ki smo ti ga priporočali, si gotovo tudi spravil kak kosec štanijola ali kositrovega papirja. Iz tega si lahko v nekaj minutah napraviš ličen parnik, ki bo plaval po vodi v skledi, kakor plavajo veliki parobrodi po širnem morju. — Tak parnik si narediš tako-le: Iz štanijola izreži podolgasto okrogel kos, katerega rob ukrivi okroginokrog navzgor. Sprednji konec naj bo bolj ozek, zadnji pa širji in naj se dviga le malo nad vodo. Ta konec potem škarjasto izreži in vtakni v zarezo kosec kafre, ki se mora dotikati vode, ako položiš čolniček na vodo. — Parnik je gotov. Lahko ga še okrasimo z jarbolo iz slamne bilke, na katero prilepimo lepo trobojnico in tudi mornarje, seveda iz papirja, lahko postavimo vanj. Prostrano morje naj vam nadomešča velika, plitka skleda, napolnjena z vodo. — Ako sedaj svoj parnik spustimo v morje, se začne premikati in drčati po vodni gladini, da poka jarbola in se tresejo mornarji, kakor da so dobili hudo morskó bolezen.

„Parnik pa vendar to ni,“ bo morda kdo rekel, ki ima posebno prebrisanó glavico. „Kje je kaj pare, vodene pare?“ bo morda vprašal. — Saj res! Prav praviš; parnik mora goniti sila napetih par, sicer ne zasluži tega imena. No, dragi bralec, tudi tak parnik, ki ga goni para, znamo narediti, in če nas pazno poslušáš, ga boš umel narediti tudi ti. Za „parnik“ na paro nam je treba: manjega čolničá, dveh jajec, malo bombaža in vinskega cveta. Čolnič si napravimo iz trdega papirja ter ga prevlečemo zunaj in znotraj s štanijolom. Še boljši je seveda iz tanke pločevine, pa ga je težje narediti, ker moramo posamezne dele dobro zediniti, da drže vodo.*) Na dnu čolna pritrdimo zamašek iz plutovine, ki smo ga tako polkroglasto izvotlili, da stoji lahko v njem jajčja lupina. Nad tem zamaškom pritrdimo na stranici čolna dve žici, ki ju skrivimo tako, da trdno nosita celo jajce. — Ko smo vse to priležno in trdno napravili, se spravimo nad jajci. Eno razbijemo tako, da ostane vsaj pol lupine cele; drugo pa navrtajmo na ožjem koncu in izskrajmo vsebino. Polovično lupino postavimo nato v izvotljeni zamašek, da stoji v njem trdno kakor ponev v luknji železnega ognjišča, v celo lupino pa nalijemo za polovico njegove vsebine vode in jo tako položimo na pripravljene žici, da leži daljša os jajca vodoravno in je izvrtana luknjica obrnjena proti zadnjemu delu čolna. — Ako na to položimo v polovično lupino kosec bombaža ter ga polijemo z vinskim cvetom in prižgemo, začne kmalu voda v celi lupiní vreti in pare silijo iz odprtine. To pa provzroči, da se začne čolnič param v nasprotni meri pomikati naprej.

*) Najlozje napravimo to, ako dele zvežemo s činom ali kositrom. Roba onih delov dobro očistimo, pomažemo s solno kislino, denemo rob na rob in segrejemo nad plamenom vinskega cveta.

Vodene pare namreč pritiskajo na vso lupino in se v nasprotnih točkah uničujejo. Ker pa pri odprtini izhajajo pare, se oni pritisk, ki deluje na luknjici ravno nasproti ležečem delu jajčje lupine, ne uničuje. Ta enostranski pritisk smo torej uporabili, da nam poriva parnik, kakor se na enak način porablja pritisk vode v turbini ali Segnerjevem kolesu.

Ker smo zašli z našim parnikom k param ali z drugimi besedami: k vodi v raztezno-tekočem stanju in vemo, da se nahaja voda v tem stanju vedno v zraku, toda ne vedno v isti množini, hočemo takoj preiti na drugo pripravo, namreč na pripravo, ki nam kaže v odstotkih, koliko vodenih hlapov se nahaja v tem ali onem času v zraku. Tako pripravo imenujemo vlagokaz ali higrometer. Služi nam sama zase ali pa skupno s toplomerom, tlakomerom in vetrokazom za prorokovanje vremena. — Prav zanesljiv vlagokaz si napravimo lahko sami na tak način. V drobni deščici, ki ima podobo kvadrata s stranico 1 *dm*, izvrtamo blizu razpolovišča ene stranice luknjico s premerom 5 do 8 *mm*. Potem si napravimo čep, ki se da trdno poriniti v luknjico in je tako dolg, da gleda malo iz nje. Čep prekoljemo po dolgem in vtaknemo med obe polovici nitko od ržene slame, ali, če te ni lahko dobiti, od slame iz viržinke, ki se tako-le napravi. Slamna bilka se razkolje na kolikor mogoče veliko delov. Te dele položimo na gorko peč ter izberemo one, ki se najbolj ukrive. Nato dihamo vanje ter izberemo tisto nit, ki se najhitreje poravna. Ta nit je najboljčutljivejša in zato najbolj uporabna za našo pripravo.

Položimo jo med oba dela čepa, ki ga porinemo nalahko v luknjico. Sedaj močimo nit z mokrim čopičem toliko časa, da se popolnoma poravna, zasučemo — če treba — čep toliko, da kaže nit ravno v desni zgornji kot deščice in ga nato porinemo trdno v luknjico. Točko, kamor kaže prosti konec niti, zaznamujemo s 100. Nato potegnemo s šestilom lok od te točke s središčem v čepu čez deščico, položimo vso pripravo na vročo peč ter počakamo, da se nit kolikor mogoče močno ukrivi. Točko, ki jo sedaj dobimo, zaznamujemo z ničlo (0). Sedaj nam je le še treba lok med 0 in 100 razdeliti v 100 delov, in odstotni vlagokaz je gotov. Ako si še med 100 in 60 zapišemo „preveč vlažno“, med 60 in 40 „normalno“ in med 40 in 0 „preveč suho“, smo napravili vse, kar je potrebnega za naše razmere.

(Dalje.)

Novo veselje.

Spisal Ivo Trošt.

Kramarjev Jožek in Poljščakov Ivan sta sedela na vozu v velikem košu. Poljščakov Ivan je namreč moral z vozom in voliči za očetom in sestro v gozd, kamor sta šla grabit listja. Cesta se je dvigala pomalem navkreber, voliča sta stopala počasi, kakor da tudi ona opazujeta na novo zbudjeno prirodo okolo sebe. Toda cesta se je vlekla kakor slaba letina, in volička sta imela za to premalo razuma. Jožek je pripregel svoj samotezni voziček, da naloži v gozdu

drv. Kako bo vozil nazaj, ga ni skrbelo; saj je vedel, da mu je Ivan zares prijatelj, ki mu bo gotovo dovolil, da pripreže tudi naloženi voziček. Volička itak ne porečeta ničesar. Zmenila sta se dečka tudi že vse važnejše stvari. Ptičke sta poznala vse, kar jih je prepevalo ob cesti, in ljubo solnčece se je tako ljubeznivo oziralo na mlada potnika, da zares nista vedela, kaj početi.

„Veš, Jožek,“ začne Poljščakov, „zapojava katero!“

Jožek je bil seveda zadovoljen, le domisliti se ni mogel, katero pesem zares zna. No, Ivan, ki je bil starejši in je še letos hodil v ponavljalnico, mu je pomagal.

„Poizkusiva: Hej rojaki!“ Tudi s tem je bil Jožek zadovoljen.

Pri Poljščaku so namreč imeli do lani hlapca Andreja z Angelske gore. Ta je znal vleči harmoniko in se hvalil, da zna nanjo „narediti“ sto starih in sto novih napevov ali pa še več, če je treba. Ivan je imel hlapca rad, a še rajši njegovo „muziko.“ Muzike se sicer ni navadil pri njem, navadil pa se je več lepih pesemc. Celó žvižgati ga je naučil v „dva cepa.“ Prepevala sta, koder sta hodila. Lani je pa Ivan dorastel, da so lahko dali hlapca nazaj na Angelsko goro. Hlapca ni bilo več, ali pesemce so ostale Ivanu ljub in drag spomin.

Z Joškom začneta: „Hej rojaki!“ Toda Ivan je že med petjem nevoljno stresal z glavo, češ: Jožek, ne poješ prav! Tako in tako bi moral peti. Pa mu je zapel in naposled še zažvižgal napev za drugi glas — debelo. Jožek je namreč zahajal iz enega glasa v drugi glas — zdaj z Ivanom, zdaj zopet nižje, časih pa kar počrez. Tudi mu ni bila povsem znana pesem. Začneta drugo. Nič. Tretjo — nič.

„Jožek, ti ne znaš nič! Škoda, pa glas bi bil, glas.“

Jožek ni še umeval, kaj je zagrešil, zato je gledal debelo.

„Čakaj,“ mu reče Ivan, „jaz te naučim. Začni za menoj:

Polžek nese v malin
na ta beli kamen.“

In „Polžek“ je toliko časa nosil v malin, da je znal Jožek oba glasa, tanko in debelo. To se mu je zdelo neizrečeno lepo.

„No, pazi, zdaj pa naprej:

Polžek nese 'z malina
s tega bel'ga kamena.“

„Seveda!“ se zasmije Jožek, „če je nesel na beli kamen, nese z belega kamena.“

„To se ve! Toda poj!“ Pela sta, da so se obema smejale oči in da sta se iz radovednosti celo ustavila volička, ki ju je bilo treba pognati. Jožek bi bil poslej kar najrajši sam znal peti dvoglasno, pa ga je Poljščakov poučil, da to ni mogoče. Kramarjev pa le ni odnehal, da sta zdelala pesem do konca:

Mati moko seje,
polžek se ji smeje.
Mať pogačo peče,
polžek 'z hiše teče.
Mať pogačo je,
polžek je ne sme.

Poizkusila sta potem še več pesemc, in vse so lepo dvoglasno odmevale v pomladno prirodo. Jošku se je zdelo to nebeško lepo. Pesemca o „Polžku“ ni bila namreč težka, da se je kmalu privadil ostajati z glasom nižje nego Ivan. S tem je pa tudi premagal vse težave. Z Ivanom sta potem pela, dokler nista našla v gozdu Polščakovega očeta, pela sta tudi potem, ko so grablili n nakladali listje, pela tudi domov grede na vozu. Jošku se je zdelo, da je našel nov zaklad, novo veselje.

Doma je kmalu naučil brata in sestro, in peli so pri Kramarjevih potem podnevi in ponoči, kakor da je življenje samo praznik in ta praznik samo pete litanije. Zraven so bili vedno dobre volje.

Oče Kramarjev pa je rekel: „Škoda, škoda! Naš Jožek poje tako lepo! Škoda, da ne more biti kaj več. Prav rad bi ga dal v mesto, toda — pod palcem ni nič.“

A vsa vas je vedela, kako lepo poje Kramarjev Jožek in kako mu veselo igrajo oči, ko prepeva lepo pesemco. — Vsa vas je vedela, pravim, pa bi tega ne vedela njegov učitelj in njegov katehet? Domenila sta se s Kramarjevim očetom, in sklep je bil: Jožek pojde jeseni v mesto. Jožek poje lepo.

Šel je. In ker je lepo pel, si je s tem služil za stanovanje in hrano. Za drugo so skrbeli dobrotni ljudje. Danes je Jožek gospod, ki vam lahko sam napiše napev o „Polžku“, kako je nosil v malin. S petjem je imel že marsikako veselo urico, imeli so jo poleg njega pa tudi drugi.

Mak.

*S haljico škrlatnordečo
si zastiraš rosna lica,
kar gori v krasoti bujni
nežna, čista ti glavica.*

*Ali tvoja zrna sladka —
kaj li skrivaš jih pred nami?
So za haljo rdečo skrita?
Naj si vzamemo jih sami?*

*Vsak večer ob uri kasni
k nam priplavajo krilatci,
nas varujejo do zore,
se igrajo z nami bratci.*

*Njim bi radi semen dali,
da vsadé jih v krajih zlatih;
to žarel bi mak tam gori
pri Mariji, rajskih svatih!*

*Ali mak ves v rdečem krasu
bajno v detelji se smeje,
ziblje glavico oholo,
a po polju veter veje.*

C. Golar.

Domače živali.

Veselo.

Besede zložil Fr. Lepstik.

Uglasbil J. Kiferle.

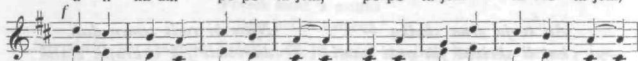
Psi-ček	la - ja:	Hov, hov, hov!	Ju - tri	poj-dem	spet na lov!
Mač-ka	mjav-ka:	Mr - mr - mjav!	Miš-ka	vred-na	se-dem krav!
Ko - za	vpi - je:	Me - ke - ke!	Vse go - ri - ce		ze - le - né;
Kra - va	v sen-ci	ru - če: Mov!	Jaz bi ra - da		šla do-mov.
Ko-njič	vris-ka:	I - ha - ha!	Do-bro	bi - ti	je do-ma:

Na go - ri - ce	po sr - ni - ce	in po zaj - ce,	po li - si - ce,
Miš - ka	te - če:	Tek, tek, tek!	Pek, pek, pek!
Kje sta	ko - zel	in ko - zi - ca,	da ne pri - de
Ca - ka	me - ne	te - le v hle - vi,	a pre - dol - go
Se - na	do - sti,	ov - sa do - sti,	nič ne ve - mo,
			kdo se po - sti;

po vol - ko - ve	in vol - či - če,	po med - ve - de,	med - ve - di - če;
Miš - ka	zlo - mi	si no - gó,	jaz jo pri - mem,
volk,	vol - či - ca	du - del - du,	ki ži - vi - ta
Vo - lek	mo - dro	go - vo - ri:	Te - lek naj še
a - li	ka - dar	po - po - tu - jem,	po - po - tu - jem
			in ces - tu - jem,

puš - ke	bo - do	po - ka - le,	zve - ri v goz - du	jo - ka - le.
Dve na	zaj - trk,	dve v ko - si - lo!	Tri k ve - čer - ji,	ni o - bi - lo.
Volk za	gr - mom,	si - vi - tat,	pla - ne ko - zi	skok za - vrat.
da pa	stir - ček	ru - ri - ro	v rog za - tro - bi	nam glas - nó.
ko - la	vo - zim,	se - dlo no - sim,	la - čen ho - dim,	sla - me pro - sim.

Psi-ček	la - ja:	Hov, hov, hov!	Ju - tri	poj-dem	spet na lov!
Mač-ka	mjav-ka:	Mr - mr - mjav!	Miš-ka	vred-na	se-dem krav!
Ko - za	vpi - je:	Me - ke - ke!	Volk me	stis - nil	je v zo - bé.
Kra - va	v sen-ci	ru - če: Mov!	Jaz bi	ra - da	šla do-mov.
Ko-njič	vris-ka:	I - ha - ha!	Do-bro	bi - ti	je do-ma.

Rože.

V srednjem veku so bile rože (vrtnice) še redke in jako cenjene, tako da so jih celo imenitni ljudje gojili z lastnimi rokami. V štirinajstem stoletju so pogrnjali pri slavnostnih pojedinah mize namesto s prti z rožnim cvetjem. V srednjem veku so tudi že izumili dragoceno rožno olje. — V dvanajstem stoletju so začeli papeži darovati knezom in kneginjam takoiimenovano „zlato rožo“. Papež Aleksander III. je poslal tako rožo francoskemu kralju Ludoviku v zahvalo, ker so papeža na potovanju po Francoskem povsod sprejemali lepo in slovesno.

Kako celimo rane.

Ako se vsekaš ali vrežeš, se ti napravi rana, ki boli in nagaja, da ne moreš opravljati izlahka drugih poslov. Skrbeti moraš pred vsem, da ti ostane rana čista. V ta namen namoči bombaž v karbolno kislino ter ga polagaj na rano. Tako ostane rana čista in se tudi lepo in hitro celi.

Največa kletka.

Na svetovni razstavi v St. Louisu v Ameriki, ki jo otvorijo prihodnje leto, bodo kazali tudi največjo kletko, kakršne ni doslej še nihče izdelal. Kletka bo dolga 66 m, široka 20 m in visoka 24 m. V tej prostorni kletki se bodo ptice lahko popolnoma svobodno gibale.

Najdražji prestol.

Perzijski šah (cesar) ima najdražji prestol, ki ga cenijo nad 60 milijonov kron. Izdelan je iz težkega čistega srebra in okrašen z dragocenimi kameni in biseri, ki se odlikujejo z bleskom, prelepo barvo in velikostjo. Vrh prestola je čudovito lep in velik briljant, ki je že sam vreden mnogo dragega denarja.

Ure.

Dokler niso imeli ljudje žepnih, nastenskih in stolpnih ur, so računali čas samo po solnčnih urah. Prvo uro s kolešjem so izumili okoli l. 1000. Ure, ki bijejo, so začeli izdelovati v štirinajstem stoletju, žepne ure pa l. 1500. Najboljše ure izdelujejo dandanes v Švici, kjer se najbolj bavijo z izdelovanjem ur.

Brzjavni stebri iz papirja.

Na Japonskem delajo v novejšem času brzjavne stebre iz papirja, ker jih lažje prenašajo in so vrhutega trajnejši in tudi cenejši nego leseni. Stebri so znotraj votli; namočijo jih pa z neko raztopljeno soljo, da jih tako zavarujejo proti žuželkam.

Za kratek čas.

Katehet: „Ko sta bila Adam in Eva izgnana iz raja, kaj jima je rekel Gospod?“

Pavlek (s povzdignjeno pestjo): „Sedaj morata stran in iz svojega potu si bosta delala kruh!“

Gospod sodnik je imel osemletno hčerko, ki je bila jako prebrisana. Nekega dne pride dekletce k očetu v pisarnico in mu reče: „Nekaj bi te rada vprašala.“

„No, kaj pa takega?“

„In hčerka izpregovori: „Ako ima kdo petelina, in ta zleti na sosedov vrt in tam iznese jajce — čigavo je potem to jajce?“

Sodnik se posmeje in reče: „No, jajce je tistega, čigar je petelin. Toda če hoče imeti jajce, ga lahko sosed toži, ker je stopil na njegov vrt, dasi ni imel pravice.“

Hčerka je poslušala očetovo pojasnilo navidezno z velikim zanimanjem, potem pa je rekla poredno: „Ali, dragi očka, to ni vse skupaj nič res, ker petelin ne nosi jajec!“

Kje je najhujši mraz.

Kolikor je doslej znano, vlada najhujša zima v okolici Vrhojanskega v Sibiriji, kjer imajo mraza — 69,8 stopinj. Tudi na Novaji Zemlji imajo prilično enako hud mraz.

Zgorelo mesto.

V Škandinaviji je zgorelo celo mesto Alesund. 12.000 prebivalcev je sedaj brez strehe, obleke in živeža. Siromake trpinči vrhutega še silna zima.

Kako se pozdravljajo Japonci.

Ako se srečata dva znana si Japonca, se večkrat priklonita drug pred drugim. Pri tem priklanjanju se drgneta z rokami po kolenih, sopeta globoko ter odpirata in zapirata usta. Potem začneta pokašljevati. In eden začne: „Že dolgo časa nisem visel na vaših očeh.“ (To pomeni: Že dolgo časa vas nisem videl.) „Odkar nisem imel časti, da bi visel na vaših očeh, ste se postarali in odebelili.“ (Sedaj začneta oba pokašljevati.) Potem reče zopet eden: „Mislil, da se hočete laskati.“ — V hiši se pozdravljajo Japonci še smešnejše. Tamkaj najprej pokleknejo na tla, se dotaknejo s čelom tal in šele potem se dvignejo.

Star konj.

Neki ameriški list poroča o konju, ki je morda najstarejši na svetu. Ta konj živi baje že od leta 1850. ter je torej zdaj star 54 let.

Računska naloga.

Priobčil *Goriški*.

K vinogradniku na Štajerskem pride nekoč vinski kupec. Rad bi kupil vino, o katerem je vedel, da ga ima vinogradnik še obilo. A vinogradniku ni bilo baš za prodajo. Toda kupec ni odnehal, in končno sta vendarle odšla v klet. Tukaj je stala dolga vrsta polnih sodov.

„No,“ reče vinogradnik, „ako bi že ravno tako radi kupili od mene vino, pa bodi! A manj ko dvajset polovnjakov ga ne prodam!“

Kupec je s tem zadovoljen in vpraša za ceno.

Vinogradnik pravi: „Ako mi daste za prvi polovnjak 1 vinar, za vsakega drugega pa še enkrat toliko, pa je vino vaše!“

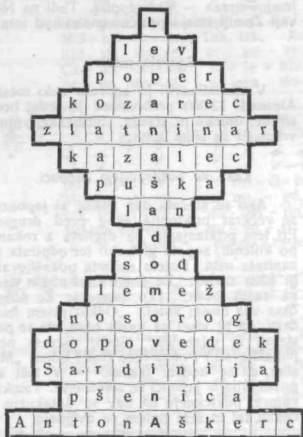
Kupec se seveda jako začudi, češ, kako more gospodar dati vino takorekoč zastonj. Ko pa izprevidi, da se vinogradnik ne šali, začne računati. Izpčetka mu je šlo gladko. Ščasoma pa so prihajala števila večja, in večkrat se je zmotil, tako da mu je moral pomagati vinogradnik. Ko sta doračunala, ni hotel vinski kupec vina, ker je bilo predrago.

Koliko bi moral plačati za vseh 20 polovnjakov, in kako drago bi prišel 1 polovnjak?

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev besedne naloge v četrti številki.

Lepa naša domovina!

Prav so jo rešili: Srečko Ferjančič, re-alec v Ljubljani; Pavla Göderer in Marija Žgajnar, učenci pri Sv. Gregorju; Anica Kosec, učenka v Planjini; Franc Gril, dijak na Židavem mostu; Vekoslav Medveček, Fedor Gradišnik in Friderik Kragl, gimnazijci v Celju; Marica Pirnat, učenka, in Nande Pirnat, učenec v Šmartnem pri Slov. Gradcu; Elica in Marica Kosi, učenci v Središču; Teodor Repič, dijak v Rakovcu pri Vitanju; Stanko in Tonček Svätina, dijaka v Mariboru; Ana Maslo v Ricmanjih pri Trstu; Stanislav Novak, Franjo Lokar, France Fabijančič, Ivan Madronič, dijak III. gimn. raz. v Rudolfovem; Maša, Ruša, Nuša in Slavica Kersnik, učenke na Brdu; Mirko Crobath, dijak III. b. gimn. raz. v Kranju; Micka Osterc, Lojzka Zartl, učenci V. raz. II. odd. pri Sv. Križu na Murskem polju; Bogdan Žužek, dijak v Ljubljani; Anton Erkovšek, Anton Gorenčan, Karel Zottl, Blaž Pristovšek, Franc Kramaršek, Janez Kresnik, Jožef Ofentavšek, Franc Špes, Marija Kos, Julija Pajman, Pepca Poklšek, Marija Korošec, učenci in učenke V. raz. v Vojniku; Angela Lehar, učenka VI. a. raz. pri Sv. Jakobu v Ljubljani; Ivan Pribil, dijak v III. real. v Ljubljani; Herman Bieng, učenec III. razreda na ces. kr. vladnici v Ljubljani; Ernestina Pribil, učenka pri Sv. Jakobu v Ljubljani; Milan in Vida Štamcar v Ljubljani; Ludovik in Rajko Lederhas, učenca v Ljubljani; Zdenka in Franc Vretko v Celju; Itaka Růšičková, učenka III. a. raz. pri Sv. Jakobu v Ljubljani; Ferd. Kovačič, učiteljskičenec v Mariboru; Poldi, Sandka in Vidka Samsa v Ilir. Bi-stricti; Zdenka in Metod Pirč v Kranju; Micka, Cilka, Slavko in Jožek Trobej v St. Ilju pri Velenju; Ivanuša Ivantek, Sever Tomaž, Sulek Jožek, Zorjan Francišek in Žibret Davorin, učenci; Iva-Pavličič Lisa, Praprotnik Anica, Sever Katica, Trstenjak Anica in Zdravec Treza, učenke pri Sv. Ivanu na Humu; Forekar Tonček, učenec šole Ormož-okolica

